

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О./
«*Ю. Остапець*» 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Глобальні проблеми сучасності» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **054 Соціологія** освітньої програми «Соціологія».

Розробники: Рюль Вікторія Олександрівна, доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів – 2	1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2		
Вид підсумкового контролю: іспит	Семестр:	
Форма підсумкового контролю: комп'ютерне тестування	1	1
	Лекції:	
	24 год.	8 год.
	Практичні (семінарські):	
	20 год.	4 год.
	Контрольна робота:	
		2 год.
	Самостійна робота:	
76 год.	108 год.	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Глобальні проблеми сучасності» є створити у студентів уявлення про причини, сутнісний зміст та можливі шляхи вирішення глобальних проблем, «світову кризову динаміку», проблемах ресурсного дефіциту, боротьби провідних держав за ринки ресурсів, про сучасний «постіндустріалізм» у світовому співтоваристві.

Головними завданнями вивчення дисципліни «Глобальні проблеми сучасності» є знайомлення студентів з тими проблемами, які в цей час ученими планети трактуються як глобальні; узагальнити глобальне просторове мислення студентів; ознайомлення студентів з різними точками зору, навчитися бачити сильні й слабкі сторони пропонованих теорій, уміти виробляти й обґрунтовувати власну точку зору на дискусійні проблеми; сприяти вихованню людини «всесвіту», яка розуміє основні тенденції глобалізації, здатна брати особисту відповідальність за майбутнє не тільки своєї країни, а й планети в цілому; формувати базові знання про завдання, закономірності, етапи й форми глобального розвитку й сутності сучасних глобальних проблем суспільства та охорони навколишнього середовища. В результаті прослуховування курсу студент отримує вміння оцінювати пізнавальний потенціал наукових підходів та концепцій; здатність застосовувати професійно профільовані знання в галузі загальноосвітніх дисциплін у процесі розв'язання професійних завдань; побудова макро- і мікросоціологічних моделей; вміння застосовувати соціологічний підхід як узагальнюючий та синтезуючий задля аналізу складних проблем; знання та вміння використовувати методологію системного підходу до дослідження соціальної дійсності; знання основних закономірностей соціального розвитку, принципів, засад та технологій соціального прогнозування; знання та вміння аналізувати соціальну динаміку, соціальні процеси; знання методології та засобів соціологічного аналізу глобальних проблем.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-01);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК-03);
- здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК-04);
- здатність усвідомлювати проблематику рівних можливостей у суспільстві, зокрема у її гендерних, расових, вікових аспектах (ЗК-08).

2) спеціальних компетентностей:

- здатність аналізувати соціальні явища і процеси (СК-01);
- здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти (СК-02);
- здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми (СК-07);
- здатність розуміти соціальні процеси, тренди, можливості і виклики соціальних змін в Україні та світі та стратегічно планувати вектор їх руху. (СК-08);
- здатність розв'язувати конфлікти та вести діалог з усіма зацікавленими соціальними суб'єктами (СК-09);
- здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями (СК-11).

3. ОЧІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Глобальні проблеми сучасності», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	ПРН1
Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.	ПРН2
Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.	ПРН3
Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.	ПРН4
Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.	ПРН7
Здійснювати аналіз і синтез, представлення й інтерпретацію числової і нечислової соціологічної інформації.	ПРН10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Глобальні проблеми сучасності»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіти знаннями про предмет і об'єкт геоглобалістики, її сучасну методологію, загальний зміст і завдання, відмінності між поняттями глобалістика та глобальна географія; історію розвитку наукових досліджень глобальних проблем; історико-географічний зміст глобальних процесів і явищ; головні закономірності існування і розвитку уявлення про глобальні проблеми, глобалізацію, глобалістику; виявляти явища глобалізації у навколишньому середовищі і з'ясувати їх позитивні та негативні наслідки; сутність екологічного імперативу, проблем глобальної екології; суть окремих «великих» та «малих» глобальних проблем людства, форми їх прояву в різних регіонах світу, причинно-наслідкові зв'язки між ними;	ПРН1
Наводити приклади впливу господарської діяльності людини на природні умови та природні ресурси; нових світових захворювань; посилення взаємозв'язків між країнами у всіх сферах життя у XX – XXI ст.ст.; проявів екологічної дестабілізації світу; техногенних катастроф та міжнародного тероризму; транснаціональних корпорацій; висловлювати судження про основні напрями вирішення глобальних проблем людства; рух антиглобалістів; пропонувати способи розв'язання глобальних проблем людства; класифікувати глобальні проблеми людства за походженням, гостротою прояву у різних регіонах світу; проблеми найменш розвинутих країн; регіони світу відповідно до гостроти геоекологічної ситуації; стихійні природні та техногенні аварії та катастрофи; розрізняти глобальні, регіональні та локальні глобальні проблеми; називати міжнародні організації, що опікуються вирішенням глобальних проблем;	ПРН2

основні поняття курсу; предмет і методи дослідження курсу; причини виникнення глобальних проблем; прояви глобальних проблем в окремих територіях та країнах; форми глобалізації; описувати стан природного середовища окремих регіонів світу; наслідки впливу глобальних проблем; негативні й позитивні наслідки глобалізації;	
Бути готовим до розробки та реалізації соціальних та міждисциплінарних проєктів з урахуванням глобальних аспектів суспільного життя. Характеризувати зв'язок соціально-економічної відсталості з глобальними проблемами; прикладами проілюструвати можливі шляхи розв'язання глобальних проблем та пропонувати проєкти їх розв'язання;	ПРН3
Знати сутність концепції сталого розвитку як стратегії розвитку людства на XXI ст., її географічний аспект; витoki, категорії, індикатори сталого розвитку; опанувати знаннями про здійснення моніторингу індикаторів сталого розвитку в навколишньому середовищі, роль суспільства у впровадженні ідей сталого розвитку; знає принципи реалізації цих ідей в різних країнах; визначити напрями діяльності міжнародних і вітчизняних організацій, що опікуються ідеєю сталого розвитку.	ПРН4
Бути готовим вирішувати етичні дилеми глобального соціуму відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.	ПРН7
Аналізувати процеси глобалізації як історичного процесу, глобальні проблеми світу за територіальним принципом; прояви глобалізації в господарському житті; різницю в рівнях та темпах вирішення глобальних проблем по регіонах світу; сучасні загрози світовій безпеці; проєкти шляхів розв'язання глобальних проблем людства; взаємозв'язки глобальних проблем людства; процеси техногенного навантаження на навколишнє середовище, визначити масштаби техногенного навантаження в навколишньому середовищі та передбачати його глобальні наслідки; обґрунтовувати інтегративність дослідження глобальних проблем та визначити методи їх досліджень;	ПРН10

4.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- комп'ютерне тестування;
- написання есе;
- створення презентації.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на практичних (семінарських) заняттях, комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні, створення презентації та написання есе.

Форма модульного контролю: комп'ютерне тестування на платформі MUDL.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит/ комп'ютерне тестування на платформі MUDL.

Змістові модулі можуть оцінюватися наступним чином:

Модульна контрольна робота	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Індивідуальна робота студента	Всього
40 балів	40	20	100

Семестрова оцінка є результатом середнього арифметичного балів двох змістових модульних контролів (наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю набрав 90 балів; семестрова оцінка у подібному випадку виставляється так: $(80+90) : 2 = 85$)

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	40	100
15	15	15	15		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	40	100
15	15	15	15		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	5	4	5
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	2	10	2	10
Презентація	1	20	1	20
Есе	1	10	1	10
Модульна контрольна робота		40		40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. За семестр слухачі здають дві модульні контрольні роботи, кожна з яких складається з 40 тестових запитань із каталогу тестів до даного курсу. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

Мінімальний поріг, який потрібно набрати у тестуванні для зарахування модульної контрольної роботи складає 25 балів. Комп'ютерне тестування проходить у визначений час із встановленим часовим обмеженням в 1 годину на платформі MUDL нашого вузу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «*Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1.Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА. ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Визначення поняття «глобалізація». Основні підходи до визначення глобалізації. Періодизація розвитку науки в глобальному світі. Політекономічні концепції глобалізації. Класифікація глобальних проблем. Класифікація глобальних проблем за групами. Основні шляхи розв'язання екологічної проблеми. Моделі економічного розвитку.

Тема 2. СУТНІСТЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ЇЇ ЕФЕКТИ, ЕТАПИ, ЇЇ ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ, ЕКОНОМІЧНА ТА КУЛЬТУРНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

Сутність та походження поняття глобалізація. Негативні ефекти глобалізації
 Позитивні ефекти глобалізації. Економічна глобалізація. Культурна глобалізація
 Сутність та етапи глобалізації.

Тема 3. ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: ПОНЯТТЯ, ГРУПИ, ВАРІАНТИ ВИРІШЕННЯ

Поняття глобальних проблем сучасності. Основні групи глобальних проблем сучасності. Теоретико-методологічна основою аналізу глобальних проблем сучасності. Критерії виділення глобальних проблем сучасності. Основні варіанти вирішення глобальних проблем сучасності. Джерела глобальних проблем сучасності.

Тема 4. НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ПРИЧИНИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ

Основна причина деградації біосфери. Причин екологічної кризи більше, їх можна розділити на три групи. Ресурсна криза. Криза надвиробництва промислових відходів. Енерго-екологічна криза.

Модуль 2.

Тема 5. ГЛОБАЛЬНІ ХВОРОБИ ЛЮДСТВА У ХХІ СТ.

Основні показники гіподинамії .Причин розвитку гіподинамії. Основні симптоми гіподинамії. *Синдром метушливого життя та його характеристика.* Гіпертонічна хвороба і цукровий діабет як глобальні хвороби людства. Інтернет-залежність та ігроманія як хвороба сучасного інформаційного суспільства. Вірус імунодефіциту людини (ВІЛ) та наркоманія в сучасному світі. . Світова пандемія як загроза глобальному світу: причини, масштаби поширення, шляхи боротьби. Вакцинація, етичні дилеми.

Тема 6. ПРОБЛЕМА МИРУ ТА РОЗЗБРОЄННЯ В СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ
Припинення невпинної гонки озброєнь, тобто демілітаризація економіки. Характеристика соціально-економічних укладів різних держав світу. Оцінка мілітаризованого глобального простору сучасності.

Тема 7. СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА ТА МЕТОДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Майбутнє суспільства як предмет дослідження. Методи розробки прогнозів. Глобальні моделі миру - прорив у майбутній світовий порядок. Майбутнє суспільство як предмет дослідження. Особливості моделювання глобальних прогнозів сучасності. Проблема виживання людської цивілізації або що ж у першу чергу загрожує людству? Виробництво і нагромадження зброї масового знищення, яка може вийти з-під контролю. Посилення антропогенного тиску на природу, екологічна проблема. Сировинна, енергетична і продовольча проблеми. Демографічні проблеми. Подолання країнами, які розвиваються, всебічної відсталості. Боротьба з небезпечними хворобами. Проблеми освоєння космосу і світового океану. Проблема подолання кризи культури, занепаду духовних, в першу чергу моральних цінностей, формування і розвиток нової суспільної свідомості з пріоритетом загальнолюдських цінностей. Елементи методології і методики прогнозного моделювання.

Тема 8. ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Глобалізаційні виклики України. Світовий інституційний порядок. Загрози техноглобалізму. Виклики фінансового глобалізму. Глобальний виклик українській економіці. Інформаційна революція як глобальний виклик Україні. Масові еміграційні потоки українців в глобальному вимірі. Екологічна безпека України в глобалізаційних процесах.

5.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Форма навчання: денна				
		у тому числі				
	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
Модуль 1.						
Тема 1. Глобалізація як тенденція розвитку людства. глобальні проблеми світового господарства.	14	3	2			9
Тема 2. Сутність глобалізації, її ефекти, етапи, її позитивні та негативні наслідки, економічна та культурна глобалізація.	16	3	3			10
Тема 3. Глобальні проблеми сучасності: поняття, групи, варіанти вирішення.	15	3	3			9
Тема 4. Науково-технічні причини глобальної екологічної кризи.	15	3	2			10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	12	10			38
Модуль 2.						
Тема 5. Глобальні хвороби людства у XXI ст.	15	3	3			9
Тема 6. Проблема миру та роззброєння в сучасному глобальному просторі	16	3	3			10
Тема 7. Соціальне прогнозування глобальних проблем людства та методи їх вирішення	14	3	2			9
Тема 8. Глобалізаційні процеси та їх вплив на соціально-економічний розвиток України	15	3	2			10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	12	10			38
Разом за семестр	120	24	20			76

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Форма навчання: заочна				
		у тому числі				
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1.						
Тема 1. Глобалізація як тенденція розвитку людства. глобальні проблеми світового господарства.	15	1	1			13
Тема 2. Сутність глобалізації, її ефекти, етапи, її позитивні та негативні наслідки, економічна та культурна глобалізація.	15	1				14
Тема 3. Глобальні проблеми сучасності: поняття, групи, варіанти вирішення.	15	1	1			13
Тема 4. Науково-технічні причини глобальної екологічної кризи.	15	1				14
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	4	2			54
Модуль 2.						
Тема 5. Глобальні хвороби людства у XXI ст.	14	1				13
Тема 6. Проблема миру та роззброєння в сучасному глобальному просторі	16	1	1			14
Тема 7. Соціальне прогнозування глобальних проблем людства та методи їх вирішення	15	1				14
Тема 8. Глобалізаційні процеси та їх вплив на соціально-економічний розвиток України	15	1	1			13
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	4	2			54
Разом за семестр	120	8	4			108

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Глобальні проблеми навколишнього середовища	1	
2.	Глобальні проблеми суспільного розвитку	1	
3.	Епоха глобальних проблем: контексти виникнення і завдання географії у їх дослідженні	1	
4.	Глобалізація як стрижнева проблема світового розвитку. Глобалістська картина світу	2	1
5.	Глобальні проблеми забезпечення зайнятості економічно активного населення	1	
6.	Проблема подолання відсталості країн, що розвиваються й встановлення нового світового порядку	1	1
7.	Проблеми забезпечення потреб людства в природних ресурсах	2	
8.	Проблеми раціонального освоєння Світового океану й космічного простору	1	
9.	Проблематика збереження й відновлення екологічної рівноваги	1	1
10.	Проблеми ефективного використання досягнень НТР	1	
11.	Демографічні проблеми людства («демографічний вибух», депопуляція)	1	
12.	Етнічні проблеми, конфесіональні конфлікти сучасності й проблема трайбалізму в сучасному світі	2	
13.	Прогностика як сучасний новітній напрям наукових досліджень: завдання й об'єкти досліджень	1	1
14.	Досвід іноземної школи наукової прогностики	1	
15.	Досвід вітчизняного розвитку географічного глобального прогнозування	2	
16.	Прогнози щодо подальшого розвитку людства й їхній діахронічний аналіз	1	
	Разом	20	4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Які, на ваш погляд, основні причини виникнення й загострення глобальних проблем?	1	2
2.	Чому від рішення проблеми війни й миру, припинення гонки озброєнь залежить рішення всіх інших глобальних проблем людства (ГПЛ)?	2	1
3.	Які можуть бути наслідки світового ядерного конфлікту для біосфери Землі, для всього людства?	2	2
4.	Яку економічну вигоду людству може принести	1	2

	роззброювання?		
5.	Що ви знаєте про створення «без'ядерних зон»?	1	2
6.	Як сучасні політичні події (у тому числі війни й конфлікти в «гарячих точках» планети) впливають на ситуацію в світі й на можливість рішення ГПЛ?	1	2
7.	Чи можна серед ГПЛ виділити як найбільш значимі наступні невирішені проблеми: гонку озброєнь, наростання екологічної кризи й загострення контрасту між «багатими» і «бідними» країнами? Відповідь аргументуйте.	2	2
8.	Які ще проблеми, крім загально визнаних, ви могли б віднести до розряду глобальних?	2	2
9.	Як ви розумієте вираження: «Людство може вирішити глобальні проблеми, але йому може не вистачити часу...?»	1	2
10.	Чи стосуються глобальні проблеми людства кожного жителя планети окремо? Чи можна змінити сучасну ситуацію?	2	2
11.	Негативні зміни навколишнього середовища в різних країнах мають свою специфіку. У чому це виражається?	1	2
12.	Поясніть вираз: «Екологічні проблеми не визнають державних кордонів».	2	2
13.	Поясніть наступні поняття й терміни: «парниковий ефект», «глобальне потепління», «озонова дірка», «опустелювання», «трансграничне перенесення».	1	2
14.	Відзначте на контурній карті райони загострення екологічної ситуації (зони екологічного нещастя) у світі й на території нашої країни.	2	2
15.	Чому особливу небезпеку океанським водам несе забруднення їх нафтою й відходами її переробки?	1	2
16.	Які наслідки для всієї планети має забруднення Світового океану? Поясніть на конкретних прикладах.	2	2
17.	Перелічіть основні фактори деградації й руйнування лісів на нашій планеті.	1	2
18.	Які проблеми у зв'язку з освоєнням Амазонії виникають у Бразилії, Південній Америці, у всього людства?	2	2
19.	Які проблеми природокористування виникли в країнах, що розвиваються, у зв'язку з розвитком промисловості, сільського господарства, урбанізацією, перенесенням «брудних» виробництв?	1	2
20.	У чому перевага альтернативних джерел одержання енергії?	1	1
21.	Які повинні бути основні напрямки екологічної політики?	2	2
22.	Чи мають високорозвинені країни світу пряме відношення до глобальної демографічної проблеми?	1	2
23.	Що таке «демографічний вибух»? Коли виник, для яких країн характерний?	2	2

24.	Які проблеми виникають у світі внаслідок прискореного росту міст?	1	2
25.	Які показники, на ваш погляд, можуть характеризувати «якість життя» населення?	1	2
26.	Чому висока частка міського населення в багатьох країнах «третього світу» не може служити показником високого рівня життя?	2	2
27.	Поясніть поняття й терміни: «демографічний тиск», «демографічний вибух», «помилкова урбанізація», «субурбанізація», «бідонвілі», «старіння населення».	1	2
28.	Укажіть основні ареали еміграції й головні країни притягання мігрантів у наш час.	2	2
29.	Наскільки правомірно, на ваш погляд, проведення «демографічної політики»? Чи не ущемляє вона права особистості?	1	2
30.	Чому енергетична й ресурсна проблема має глобальний характер, хоча для багатьох країн світу вона не є гострою в цей час?	2	2
31.	Назвіть країни світу, які мають у своєму розпорядженні найбільші запаси мінеральної сировини: вугілля, нафта, газ, залізна руда.	1	2
32.	Які екологічні наслідки виникають при нераціональному використанні земельних (грунтових) ресурсів?	2	2
33.	У чому складається унікальна роль лісів для нашої планети? Яку програму порятунку лісів могли б запропонувати ви?	1	2
34.	Які багатства Світового океану освоюються зараз, а які будуть освоюватися у майбутньому?	1	2
35.	Поясніть відмінності термінів: «земельні ресурси», «грунтові ресурси», «сільськогосподарські угіддя».	1	2
36.	Як мінявся паливно-енергетичний баланс миру? Назвіть основні етапи.	1	2
37.	Які багатства Світового океану освоюються зараз, а які будуть освоюватися у майбутньому?	2	2
38.	Поясніть відмінності термінів: «земельні ресурси», «грунтові ресурси», «сільськогосподарські угіддя».	1	2
39.	Як мінявся паливно-енергетичний баланс миру? Назвіть основні етапи.	1	2
40.	Чи можна перебороти водний голод на нашій планеті?	1	2
41.	Сформулюйте основні причини загострення глобальної продовольчої ситуації.	1	2
42.	«У продовольчій проблемі поєднуються економічні, соціальні й політичні аспекти» - поясніть дане твердження.	1	2
43.	Чому багато хто із країн, що розвиваються, змушені імпортувати продовольство, хоча в їхній економіці сільське господарство займає провідне місце?	2	2
44.	Чи вважаєте ви, що збільшення самозабезпеченості країн, що розвиваються, продовольством допоможе	1	2

	вирішити продовольчу проблему в цих країнах? Або існують інші способи рішення даної проблеми?		
45.	Чи існує зв'язок продовольчої проблеми з іншими глобальними проблемами?	1	2
46.	Чи можна стверджувати, що однією із причин тяжкого становища населення є нерівномірність у розподілі доходів?	2	2
47.	Якими можливостями для збільшення виробництва продуктів харчування володіє сучасна наука? Наведіть приклади.	1	2
48.	Що таке «зелена революція» і яка її роль у рішенні продовольчої проблеми?	1	2
49.	Чому необхідне об'єднання зусиль всіх країн світу в рішенні глобальної продовольчої проблеми?	1	2
50.	Укажіть відомі вам загальні риси й відмінності, що характеризують групу країн, що розвиваються.	1	2
51.	Перелічіть основні показники, що характеризують соціально-економічну відсталість країн «третього світу»?	2	2
52.	Як можна оцінити природні передумови для розвитку промисловості країн, що розвиваються?	2	2
53.	Чи мають країни «третього світу» шанс виплатити зовнішній борг найближчим часом?	1	2
54.	Які основні причини військових конфліктів на Африканському континенті в цей час? Наведіть конкретні приклади.	2	2
55.	Які проблеми виникають в світі у зв'язку зі збереженням релігійної ворожнечі?	1	2
	Разом	76	108

5.5.Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання для студента з предмету «Глобальні проблеми людства» включає виконання таких завдання:

- 1.Подати у вигляді схеми або таблиці основні підходи до класифікації глобальних проблем.
2. Підготувати інформацію стосовно основних проектів глобального розвитку за наступним прикладом:

Назва проекту або моделі	Автор Коротка характеристика	Світова динаміка
(Римський клуб)	Дж. Форрестер	Перша глобальна модель, заснована на спрощеній екстраполяції п'яти факторів (народонаселення, індустріалізації, забруднення навколишнього середовища, виробництва продуктів харчування, використання природних ресурсів)

3. Скласти словник основних термінів курсу.
4. Підготувати тестові завдання за визначеною самостійно темою курсу.
5. Підготувати анотацію наукової статті стосовно однієї з глобальних проблем людства, вказавши при цьому власне бачення можливих шляхів її подолання.
6. Підготувати презентацію однієї з глобальних проблем людства, вказавши причини виникнення, можливі наслідки та перспективи вирішення.
7. Написати есе за актуальною тематикою курсу. (на власний вибір студента)

Питання для самостійного опрацювання:

Суспільна проблема злочинності - як глобальна і національна.

Виокреміть основні поняття та ознаки злочинності.

Розкрийте взаємозв'язок понять «злочинність» і «злочин».

За якими основними критеріями розрізняють види злочинності.

Назвіть основні показники злочинності.

Які основні детермінанти впливають на динаміку злочинності?

Латентна злочинність і основні її види. Які фактори впливають на латентність злочинності?

Сучасне поняття латентної злочинності.

Список рекомендованої літератури:

Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. / Голіна В.В. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. – 120 с.

Кримінологія: Підручник / За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. – К.: Національна академія управління, 2010. – 496 с.

Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Харків : Право, 2018. – 416 с.

Кримінологія : навчальний посібник-практикум (для здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти/ С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок, Т.В. Шевченко, Ю.М. Крамаренко, Г.В. Барабаш, Ю.В. Волошина, І.В. Шило / За заг. ред. к.ю.н., доц. С.А. Шалгунової / Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. – 332 с.

Лісова Н. В. Проблемні аспекти злочинності неповнолітніх. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ 2019. № 2 (111)

Литвак О. М. Протидія організованій злочинності / О. М. Литвак // Право України. - 2004. - № 4. - С. 18-26.

Литвак О. М. Злочинність, її причини та профілактика / О.М. Литвак. - К. : [б. в.], 1997. 167 с.

Методика кримінологічного аналізу злочинності в Україні / [за заг. ред. О. М. Джужі]. - К. : Київський нац. ун-т внутрішніх справ, 2006. -190 с.

Основи кримінального аналізу : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с..

Питання для самостійного опрацювання:

Статева деморалізація як суспільна проблема.

Причини статевої деморалізації неповнолітніх дівчат.

Наслідки статевої деморалізації неповнолітніх дівчат.

Список рекомендованої літератури:

Валюк О. Я. Моральні орієнтації особистості як предмет соціально-психологічного дослідження / О. Я. Валюк // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. — К. : Гнозис, 2010. — Т. XII. — Ч. 1. — С. 109—121.

- Васютинський В. О. Хлопці і дівчата : статеворольове виховання у родині / В. О. Васютинський // Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дитини : наук.-метод. зб. [за ред. Т. В. Говорун]. — К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996. — С. 59—69.
- Виховні дороговкази в людській любові // Напрямні для статевого виховання. — Львів : Мон-р Свято-Іванівська Лавра ; Свічадо, 2004. — 37 с.
- Говорун Т. В. Секс на продаж // Твоє сексуальне та репродуктивне здоров'я. Випускникам шкіл-інтернатів для дітей сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування / Т. В. Говорун, О. М. Кікінеджи, О. Б. Кізь. — Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2002. — С. 94—104.с.
- Говорун Т. В. Соціалізація статі та сексуальності : монографія / Т. В. Говорун. — Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2001. — 240 с.
- Чубук Р. В. Підготовка соціальних працівників до формування сексуальної культури молоді як засобу профілактики статевої деморалізації. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки». 2020. № 2. С. 85-92.
- Чубук Р. В. Підготовленість соціальних працівників до превенції статевої деморалізації молоді. Наукові праці. Педагогіка. 2020. № 2. С. 80-83.
- Шиделко А. В. Статева деморалізація: ключові поняття і прояви. Соціологія. 2011. № 6 (80). С. 101-104.
- Шиделко А. В. Соціальна профілактика статевої деморалізації неповнолітніх дівчат в Україні та в Польщі: монографія. Київ: КНТ, 2015. 208 с.
- Шиделко А. В. Вплив оточуючого середовища на формування негативних стереотипів статевої поведінки у підлітків / А. В. Шиделко // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : збірник наукових праць / [за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО та О. Г. РОМАНОВСЬКОГО]. — Харків : НТУ «ХПІ», 2008. — Вип. 18 (22). — С. 134—141.
- Шиделко А. В. Проституція неповнолітніх як крайній прояв статевої деморалізації / А. В. Шиделко // Соціальні технології. Актуальні проблеми теорії та практики : міжнародний міжвузівський збірник наукових праць. — Запоріжжя : ГУ «ЗІГМУ», 2011. — Вип. 50. — С. 434—441.
- Шиделко А. В. Роль соціальних зв'язків у формуванні статевої культури підлітків / А. В. Шиделко // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Серія : Соціологія і політичні науки. Одеса, 2011. — Т. 16. — Вип. 10. — С. 678—683.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які проблеми людства називаються глобальними? Які причини виникнення цих проблем? У чому полягають особливості глобальних проблем сучасності?
- Схарактеризуйте найголовніші («зовнішні» і «внутрішні») глобальні проблеми сучасного людства. Порівняйте рівень гостроти цих проблем у світі та в Україні. Через які негативні явища проявляються ці проблеми у вашому регіоні? Що вже робиться і що, на вашу думку, потрібно зробити для подолання цих явищ?
- Поясніть, чому лише спільними зусиллями народи Землі можуть розв'язати глобальні проблеми?
- Чи виключає необхідність формування планетарної або глобальної свідомості потребу у розвитку національної свідомості? Обґрунтуйте свою відповідь.
- Викладіть письмово вашу думку про те, чи сприяє вивчення курсу «Соціальні проблеми сучасного суспільства» формуванню у вас поглядів та ідей, необхідних для розв'язання не лише глобальних, а й інших життєвих проблем?

Список рекомендованої літератури:

- Власов В. І. Глобалізація і глобальна продовольча проблема / В.І. Власов // Економіка АПК. - 2004. - № 1. - С. 15-22.
- Власов В. Тенденції та проблеми глобальних процесів у світовій продовольчій сфері / В. Власов // Економіка України. - 2006. - № 3. - С. 7580.

- Гайдуцький А. П. Міжнародні інвестиційні процеси у розв'язанні глобальної продовольчої проблеми / А. П. Гайдуцький // Актуальні проблеми економіки. - 2006. - № 1. - С. 111-121.
- Глобальні проблеми людства початку XXI ст. (На прикладі біженців, вимушених переселенців та нелегальних мігрантів) [Текст] / О. Г. Лавер // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Історія / відп. за вип. Н.П. Керецман. – Ужгород : Говерла, 2017. – Вип. 1 (36). – С. 89-99. – Бібліогр.: с.96-98
- Глобальні економічні проблеми та шляхи їх вирішення. Зеліч В.В., Крупчинський А.І. Інноваційний розвиток економіки: вітчизняна та світова практика: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 20-21 травня 2016 р.). – Львів: Громадська організація «Львівська економічна фундація», 2016.- С. 20-23.
- Олійник Я., Степаненко А. Глобальні проблеми людства: контексти виникнення // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2006. – №38. – С. 3–4.
- Голіков А. П. Глобальна демографічна проблема: стан та перспективи/ Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, сер. «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм», Вип. 5. – Харків. – 2016. – С. 6-13.
- Сабадаш, Ю. С. (2011) Глобальні проблеми сучасності та "Римський клуб". ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (57). pp. 17-22.
- Краєвська, О. (2012). Базів Наталія. Торгівля людьми як глобальна проблема сучасності. Вісник Львівського університету. Сер.: Міжнародні відносини, (31), 111-117.

Питання для самостійного опрацювання:

- Яка загальна характеристика демографічної ситуації у світі та в Україні?
 Основними причинами зниження народжуваності в Україні вважають...
 За допомогою яких основних демографічних показників можна оцінити суспільне здоров'я населення?
 Що таке середня тривалість життя людини?
 Що таке народжуваність? Які основні причини зниження народжуваності?
 Які основні причини смертності працездатного населення?
 Соціально-демографічний стан України: характеристика, проблеми та перспективи.

Список рекомендованої літератури:

- Головні напрямки демографічної політики України // <http://www.niss.gov.ua/book/otch/roz21.htm>
- Гудзеляк І.І. Географія населення: Навч. посібник. – Львів: Вид-ий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – С. 96–98.
- Держава взяла курс на підтримку родинних цінностей // http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44281435&cat_id=33355500
- Підгорний А.З., Самотоєнкова О.В., Ольвінська Ю.О., Вітковська К.В.
- Соціально-демографічна статистика: Підручник // За заг. ред. канд. екон. наук, професора А.З. Підгорного. – Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2016. – 424 с.
- Лібанова Е. М. Шлюб, сім'я та дітородні орієнтації в Україні / Е. М. Лібанова, О. І. Щербина. - К. : АДЕФ-Україна, 2008. - 87 с.
- Лібанова Е.М., Курило І.О., Аксьонова С. Ю., Слюсар Л.І. та ін.Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку – / Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Український центр соціальних реформ, Фонд народонаселення ООН.– К.:ТОВ "Основа-Принт", 2009.
- Населення України. Народжуваність в Україні в контексті суспільно-трансформаційних процесів. – К.: АДЕФ – Україна, 2008.

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Глобальні проблеми сучасності : підручник / [кол. авт.]; за ред. В. С. Бакірова (голова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 632 с
2. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тищенко, Н.В. Проскурніна, Ю.О. Світлична – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 358 с.
3. Книш М. М. Політико-географічна глобалістика. Львів : Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2014.
4. Книш Мирослава Глобальні проблеми людства : навч. посібник / Мирослава Книш, Любов Котик. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. — 330 с.
5. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства: навч. посібник. Львів: Простір-М, 2021. 130 с.
6. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю.Кононенко. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с.
7. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч.посібник / В.М. Лукашевич; [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Львів: Новий Світ – 2000, 2010. – 440 с.
8. Методи оцінки екологічних втрат: Монографія / За ред. д.е.н. Л.Г. Мельника та к.е.н. О.І. Корінцевої. - Суми: ВТД „Університетська книга", 2004. - 288 с.
9. Моделювання і прогнозування стану довкілля : підручник / В. М. Боголюбов, Л. М. Полетаєва [та ін.] ; ред. В. І. Лаврик. - К. : Академія, 2010. - 397 с. : табл., іл. - (Сер. "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 391-397.
10. Моніторинг довкілля : підручник / Володимир Боголюбов [та ін.] ; за ред. Володимира Боголюбова і Тімура Сафранова ; М-во освіти і науки України. - Херсон : [б. в.], 2012. - 528,[1] с. : іл., табл. - Бібліогр. с. 513-520.
11. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.:ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
12. Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г.Мельника. - Суми: "Університетська книга", 2005. -654 с.
13. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н.Каразіна, 2015. – 268 с.
14. Царик Л.П. Глобальні проблеми сучасності. Практикум до виконання семінарських, лабораторних та індивідуальних науково-дослідних завдань/ Л.П.Царик – Тернопіль, 2016 –40 с.

15. Шищенко П.Г. Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування/ П.Г.Шищенко, О.П.Гавриленко – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2015. – 395 с.
16. Талеб Н., Чорний лебідь. Про (не) ймовірне у реальному житті. 3-те вид., К.: Наш формат, 2020,392с.
17. Талеб Н., Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті». 2-те вид., К.: Наш формат, 2019,400с.
18. Талеб Н., Обдурені випадковістю. Незрима роль шансу в житті та бізнесі, 2020, с.320
19. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття. 2-те вид., К.: Форс Україна, 2019, 416с.
20. Харарі Ю.Н.Людина розумна. 2-те вид., Book Chef, 2019, 544с.
21. Харарі Ю.Н.Людина божественна.За лаштунками майбутнього. 2-те вид., Book Chef, 2018, 512с.

Допоміжна

22. Глобальні проблеми людства початку ХХІ ст. (На прикладі біженців, вимушених переселенців та нелегальних мігрантів) [Текст] / О. Г. Лавер // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Історія / відп. за вип. Н.П. Керецман. – Ужгород : Говерла, 2017. – Вип. 1 (36). – С. 89-99. – Бібліогр.: с.96-98
23. Глобальні економічні проблеми та шляхи їх вирішення. Зеліч В.В., Крупчинський А.І. Інноваційний розвиток економіки: вітчизняна та світова практика: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 20-21 травня 2016 р.). – Львів: Громадська організація «Львівська економічна фундація», 2016.- С. 20-23.
24. Дейлі Г. Поза зростанням: Економічна стратегія сталого розвитку / Пер. з англ. – К.: Інтелсфера, 2002.
25. Клімат майбутнього без загрози для життя / Укл.: Вишневецька Н., Колі шевський Є. та ін. – Д.: Сиріус, 2002. – 23 с.
26. Иващенко, М. В., Иващенко, М. В., Киселюк, В. А., Киселюк, В. А., Киселюк, Ю. Є., & Киселюк, Ю. Е. (2018). Глобальні проблеми людства та їх прояв в Україні. [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/1\(19\)_2018.pdf#page=20](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/1(19)_2018.pdf#page=20) Ляшенко Д. Глобальні проблеми сучасності. // Географія та основи економіки в школі.2004. – №2. – С. 25–29.
27. Олійник Я., Степаненко А. Глобальні проблеми людства: контексти виникнення // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2006. – №38. – С. 3–4.
28. Голюков А. П. Глобальна демографічна проблема: стан та перспективи/ Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, сер. «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм», Вип. 5. – Харків. – 2016. – С. 6-13.
29. Сабадаш, Ю. С. (2011) Глобальні проблеми сучасності та "Римський клуб". ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (57). pp. 17-22.
30. Краєвська, О. (2012). Базів Наталія. Торгівля людьми як глобальна проблема сучасності. Вісник Львівського університету. Сер.: Міжнародні відносини, (31), 111-117.
31. КОВАЛЬ, Владислав І. Римський клуб і дослідження глобальних проблем. 2021. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/31704>
32. Молчанова, Е. (2016). Філософія глобальних проблем у контексті нового економічного порядку. Міжнародна економічна політика, (1), 103-125.
33. Співак В.М. (2010). Другий тип глобалізації: проблеми та перспективи дослідження. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, 1(3), 169-

Нормативна та інструктивна:

1. Віденська Конвенція про охорону озонowego шару (Відень, 1985 р.)
2. Декларація Ріо-де-Жанейро Конференції ООН по навколишньому середовищу й розвитку (1992 р.)
3. Декларація тисячоліття ООН (Нью-Йорк, 18 вересня 2000 р.)
4. Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, у космічному просторі й під водою (1963 р.)
5. Договір про Космос – Договір про принципи діяльності держав по дослідженню й використанню космічного простору, включаючи Місяць й інші небесні тіла (1967 р.)
6. Договір про Антарктику (Вашингтон, 1959 р.)
7. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1968 р.)
8. Договір Раротонга (1985 р.)
9. Договір Тлателолко (1967 р.)
10. Конвенція ООН із морського права (Монтего-Бей, 1982 р.)
11. Монреальський протокол з речовин, що руйнують озоневий шар (Монреаль, 1987 р.)
12. Офіційні тексти підсумкових рішень Всесвітнього саміту по сталому розвитку – Йоганнесбургська декларація (Йоганнесбург, 26 серпня – 4 вересня 2002 р.)
13. Принципи природоохоронної політики (Париж, 1990 р.)
14. Рамкова конвенція ООН зі зміни клімату (Нью-Йорк, 1992 р.)
15. Стокгольмська Декларація ООН із проблем навколишнього середовища (1972 р.)
16. Угода про Місяць – Угода про діяльність держав на Місяці й інших небесних тілах (1979 р.)

**Результати перегляду
Робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).

Протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.